

Aquest article és, en certa forma, una continuació del que vàrem publicar sobre enquestes sociolingüístiques (Torres, 1977) en el primer volum d'aquest anuari. Llavors vam analitzar les enquestes sociolingüístiques catalanes aparegudes fins el 1973, i aquí ens ocuparem de les donades a conèixer del 1978 al 1984.

Mentre que aquell primer recull comprenia un nombre d'enquestes molt reduït, ara hem de tractar-ne moltes perquè n'ha augmentat enormement la quantitat al llarg de l'esmentat període. Una de les causes d'aquesta proliferació d'enquestes sociolingüístiques és la fi de la dictadura a l'estat espanyol, que ha comportat la constitució d'administracions autònomes i més facilitats per a l'estudi dels temes relatius a la identitat catalana. Una altra de les causes d'aquest augment és un major desenvolupament de la sociolingüística entre nosaltres.

L'àmbit territorial d'aquest recull són els Països Catalans, ja que es tracta de recollir les enquestes sociolingüístiques que s'ocupen de la llengua catalana*.

L'àmbit temporal comença, com acabem de veure, el 1974. Es tracta en general d'enquestes efectuades després del 1973, però en alguns casos hi inclourem enquestes efectuades el 1973 o abans que no havien estat divulgades l'any 1974, quan es va fer el recull anterior.

Les enquestes que recollirem aquí són les que ens aporten dades sociolingüístiques, és a dir dades de tipus sociològic relatives a la llengua. Així, no hi inclourem els treballs d'orientació només psicolingüística, de psicologia social relatius a la llengua o dialectològics. Els estudis que tractarem seran tant els que tenen una finalitat exclusivament sociolingüística com els que es refereixen parcialment a temes sociolingüístics.

Entendrem aquí per enquesta sociolingüística qualsevol treball que estigui basat en un o diversos reculls de dades sociolingüístiques. La majoria d'aquests treballs empenen el qüestionari, però d'altres no. No usem aquí la definició més corrent entre nosaltres d'enquesta com a treball basat en qüestionari (Vallverdú, 1980: p. 159) sinó una definició més àmplia, a fi d'incloure-hi estudis descriptius que no empenen qüestionari i que creiem d'interès, com són els referits a retolació. D'altra banda, l'amplitud de la nostra definició d'enquesta sociolingüística ens permet englobar-hi els reculls exhaustius de tipus cens.

Les enquestes amb qüestionari poden ser, o bé estadísticament representatives, o bé estadísticament sense pretensió de representativitat estadística. Les enquestes estadísticament representatives són aquelles en les quals la tria dels enquestats ha estat efectuada amb determinats requisits metodològics que permeten assegurar que, en relació amb les qüestions a estudiar, les característiques de la mostra són bàsicament les mateixes que les del conjunt de la població analitzada. Les enquestes que no compleixen aquests requisits poden donar informacions molt interessants de tipus qualitatiu, però no donar xifres estadísticament representatives de la població estudiada. Tant les enquestes representatives com les només qualitatives poden fer aportacions d'interès si estan ben plantejades, i ambdós tipus seran tinguts en compte en aquest estudi.

* Fora del nostre àmbit lingüístic només coneixem una enquesta que s'ocupi del català. És un estudi fet a Madrid (Strubell, 1978 a).

De cadascuna de les enquestes més notòries n'efectuarem una valoració crítica succinta. Cal tenir en compte que l'espai disponible i l'elevat nombre de treballs no ens permeten entrar en un tractament detallat. Al final de l'article portarem a terme una crítica global del estudis tractats.

L'exposició de les enquestes, la farem per territoris, és a dir que ens ocuparem separatament de les efectuades en cadascun dels Països Catalans. Dins d'alguns territoris, les tractarem per grups. Concretament en el cas del Principat de Catalunya haurem d'establir nombrosos grups, ja que és la zona on s'han produït la major part de les enquestes. Començarem per parlar de les enquestes l'àmbit territorial de les quals inclou diversos països catalans.

Les úniques enquestes totalment o parcialment sociolingüístiques que s'ocupen de diversos països catalans s'inclouen en recerques que tenen per àmbit l'estat espanyol. La majoria d'aquestes recerques (Del Campo *et alii*, 1977; Fundació Foessa, 1981; Garcia Ferrando, 1982) comprenen enquestes representatives d'àmbit estatal en les quals la dimensió de la mostra a Catalunya, al País Valencià i, en algun cas, a les Illes permet, des d'un punt de vista estadístic, donar certes dades d'aquestes zones. Però algunes de les esmentades investigacions tendeixen a sobrevalorar els percentatges de coneixement de català (Fundació Foessa, 1981; Garcia Ferrando 1982). A l'obra de Del Campo *et alii* (1977) no es produeix de manera tan manifesta aquesta tendència, però en canvi les mostres del País Valencià i de les Illes hi són massa minses. El treball més fiable en l'àmbit del conjunt dels tres països catalans esmentats és el de Bibiloni/Junyent (1979), efectuat el 1978. En aquest cas, no es tracta d'una enquesta d'àmbit estatal amb mostres suficients en determinats territoris de llengua catalana, sinó d'una enquesta efectuada només a Catalunya, al País Valencià i a les Illes. Cal dir que aquest treball també forma part d'una recerca que té per àmbit l'estat espanyol (Rodríguez Osuna 1979), però els altres territoris de l'estat són enquestats a part per altres investigadors. La metodologia del treball de Bibiloni/Junyent (1979) sembla correcta i la magnitud de la mostra és suficient per a cadascun dels tres països catalans mencionats. Tot i que només s'ha publicat una part de les dades interessants que poden extreure's'n, la informació apareguda ens dóna xifres que són importants, perquè no ens les ofereix cap més enquesta que tingui prou fiabilitat. Entre aquestes xifres podem citar els percentatges de població adulta que parlava català en família el 1978 al Principat —51%—, al País Valencià —55%— i a les Illes —74%—. Cal fer notar que al País Valencià aquest percentatge inclou els que empren només català i els que empren les dues llengües mentre que a Catalunya i a les Illes no s'especifica si s'hi inclou els que usen les dues llengües. Podem citar també aquí l'existència d'una enquesta sobre la juvenut que té per àmbit l'estat espanyol, efectuada el 1984 i dirigida per J. J. Linz, la qual inclou preguntes lingüístiques. S'espera que els resultats siguin divulgats al llarg de l'any 1985.

Una vegada vistes les enquestes sociolingüístiques que s'ocupen de diversos països catalans, passem a parlar de les efectuades al Principat de Catalunya. Atès el gran nombre i la diversitat d'aquests treballs, els tractarem per grups definits per la classe d'enquesta i/o la població analitzada. Ens ocuparem en primer lloc dels reculls censals amb dades lingüístiques. Després tractarem successivament de les enquestes sociolingüístiques que s'ocupen de la població adulta en general, de les relatives a l'ensenyament, de les dirigides als joves, de les referides als mitjans de comunicació i de les relatives a retolació i documentació administrativa. També parlarem dels informes sociolingüístics, que entendrem aquí com a reculls de dades que apleguen treballs de diversos dels tipus esmentats. A part ens ocuparem de les enquestes sociolingüístiques a la Vall d'Aran, diferenciades pel fet que aquesta comarca és l'única de Catalunya que té una llengua pròpia diferent de la catalana.

Pel que fa als reculls censals, es tracta de les recollides exhaustives de dades sobre la població que són portades a terme periòdicament per l'Administració Pública. A l'estat espanyol, aquests reculls són de dos tipus: els padrons municipals, que s'efectuen bàsicament cada 5 anys, i els censos estatals, que s'efectuen bàsicament cada 10 anys. Als Països Catalans

només hi ha hagut durant el període analitzat dos reculls censals que han inclòs preguntes lingüístiques. Ambdós han estat padrons municipals i les preguntes lingüístiques només s'han efectuat a Catalunya, sigui a la totalitat o a part del territori. El primer padró amb preguntes lingüístiques va ser el del 1975. Atès que es va produir en època encara franquista, hi va haver moltes dificultats per introduir-hi les esmentades preguntes. Així, aquestes només es van poder incloure a la demarcació provincial de Barcelona i la recollida de dades a la capital no es va produir amb prou garanties. Són tanmateix vàlides les dades relatives al conjunt de la demarcació provincial excepte la ciutat de Barcelona i les dades comarcals sense la ciutat, segons comprovacions estadístiques efectuades (CIDOC 1978; Torres, 1980 i 1985). Malgrat les seues limitacions, el padró del 1975 ens va oferir unes dades sociolingüístiques de primera magnitud, ja que es tractava d'informacions no aportades fins llavors per cap enquesta, referides a la zona més poblada de Catalunya i amb més habitants d'origen immigrat. Les preguntes lingüístiques d'aquell padró eren 4, tres relatives als coneixements de català i una relativa al seu ús familiar. Algunes dades d'aquest cens es van divulgar l'any 1978 (CIDOC 1978; Radigales 1978 a; 1978 b), però només el 1984 se n'ha fet una explotació sistemàtica, promoguda per la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, (Reixach i col·laboradors, 1985). Se n'ha publicat un resum a *Estadística i Societat* (Reixach, 1985). L'altre padró municipal que inclou informació lingüística és del 1981, i és el que segueix al del 1975. El 1981 només es va incloure en el padró una pregunta lingüística, relativa a la comprensió del català. Els resultats han estat editats pel CIDC (1986). La Corporació Metropolitana de Barcelona (sense data) va publicar els referits als municipis de la seva demarcació.

En relació amb les enquestes fetes a Catalunya que s'ocupen de la població adulta en general, cal distingir les que es basen en mostres estadísticament representatives de les que són de tipus només qualitatiu.

Les que es basen en mostres estadísticament representatives poden ser de finalitat exclusivament sociolingüística o bé tenir altres finalitats bàsiques i ocupar-se parcialment de sociolingüística.

Entre les enquestes representatives sobre la població adulta amb finalitat exclusivament sociolingüística, la que ens ofereix més informació és l'efectuada per Metra-Seis el 1983 a instàncies de la Direcció General de Política Lingüística. L'àmbit d'aquesta enquesta és la conurbació de Barcelona, on viuen els dos terços de la població de Catalunya, i la tria de la mostra és metodològicament correcta. El qüestionari és ampli i permet obtenir una informació sociolingüística bastant completa en relació amb l'ús i les actituds lingüístiques. Quant als coneixements lingüístics, només s'hi pregunta el nivell de comprensió. S'ha divulgat un llibre amb els resultats numèrics de l'enquesta, però sense comentaris. (Direcció General de Política Lingüística, 1984). Una anàlisi sociolingüística d'aquestes dades ha estat efectuada per J.M. Romani i M. Strubell (1986).

D'altres enquestes representatives amb finalitat exclusivament sociolingüística relatives a la població adulta a Catalunya són tres treballs efectuats per l'ICESB i diversos informes sobre els coneixements de català del personal de l'Administració. Les tres enquestes de l'ICESB s'ocupen dels coneixements, usos i actituds lingüístics a Sabadell (ICESB, 1985 b), L'Hospitalet de Llobregat (ICESB, 1985c) i Santa Coloma de Gramenet (ICESB, 1985d). La tria de les mostres, efectuada bàsicament pel sistema de quotes, sembla correcta. L'anàlisi de les dades és poc elaborada. Pel que fa a les enquestes sobre els coneixements lingüístics del personal de l'Administració, es tracta de diverses enquestes fetes per la Generalitat sobre els coneixements de català dels seus empleats, mitjançant consultes efectuades als caps de servei. El conseller Macià Alavedra n'ha divulgat algunes de les dades corresponents a l'any 1984. (Avui, 1985b).

La resta d'enquestes representatives que s'ocupen de la població adulta a Catalunya no tenen un objectiu exclusivament sociolingüístic, sinó que només parcialment tracten d'aquestes qüestions.

Aquest és el cas de l'enquesta efectuada per C. Solé el 1978 sobre la immigració a l'Àrea Metropolitana de Barcelona (Solé/Vicens, 1979; Solé, 1980; 1981 a; 1981 b; 1982; 1983). En el qüestionari s'han inclòs diverses preguntes sobre actituds i coneixements lingüístics, els resultats de les quals s'empren en l'anàlisi de tipus sociològic efectuat. C. Solé ha fet posteriorment, el 1983, una nova enquesta del mateix tipus i l'ha comparada amb l'anterior (Solé, 1985). Unes altres enquestes representatives que s'ocupen parcialment de sociolingüística són les efectuades per F. Hernández i F. Mercadé a Mataró (Hernández/Mercadé, 1984; sense data) i a Vilaseca-Salou, el qüestionari comú de les quals conté algunes preguntes d'actituds lingüístiques. També conté algunes preguntes d'aquest tipus el treball fet per SOFEMASA i l'equip de sociologia electoral de l'Autònoma el 1979 (SOFEMASA, 1979). Així mateix s'ocupa parcialment de sociolingüística una enquesta sobre l'Hospitalet de Llobregat encarregada per l'Ajuntament d'aquesta ciutat i efectuada cap al 1981-82 per Metra-Seis (Huertas, 1982). Una altra enquesta que podem citar aquí és l'efectuada el 1980-81 sobre els immigrants de Torelló (Noguer/Arija, 1984). Cal dir que la tria de les mostres dels treballs compresos en aquest paràgraf podem considerar-la metodològicament correcta.

D'altres enquestes representatives sobre la població adulta que tracten parcialment de sociolingüística són els sondejos electorals que contenen preguntes lingüístiques. En les anàlisis que s'efectuen a partir d'aquests sondejos, els resultats lingüístics es creuen amb altres variables socials per analitzar i preveure els futurs resultats del vot. La metodologia d'aquestes enquestes s'ha anat perfeccionant durant els últims anys. D'aquest grup podem citar un sondeig efectuat per un partit polític abans de les primeres eleccions al Parlament de Catalunya (PSC, 1980) i dues enquestes fetes abans de les segones eleccions a aquest parlament (Arija, 1984a; SOFEMASA, 1984). En els tres casos, encara que amb diferents conclusions, s'intenta esbrinar si es dona correlació entre llengua i intenció de vot.

Les enquestes sobre la població adulta de tipus només qualitatiu efectuades a Catalunya són de dues menes, les que es refereixen a les variacions en l'ús de la llengua catalana i les que, com la gran majoria de les que tractem aquí, s'ocupen de l'ús d'una o altra de les llengües en presència.

Pel que fa a les primeres, cal esmentar l'enquesta entre persones motivades per la qüestió dels nivells de llenguatge inclosa en el llibre sobre llengua estàndard de López del Castillo (1977). Aquest treball va ser pioner en l'anàlisi de l'estàndard entre nosaltres. Cal citar també l'estudi de Robinson (1978) sobre els pronoms de tractament en català, basat en una enquesta efectuada en tres localitats, treball rigorós i inèdit que ha estat resumit breument per Vallverdú (1980, ps. 184-185). En Pueyo (1980), d'altra banda, ha fet un treball prou suggeridor sobre les actituds enfront de diferents variants del català.

En relació amb les enquestes sobre la població adulta a Catalunya, de tipus només qualitatiu que s'ocupen de l'ús d'una o altra llengua, cal esmentar dos estudis de T. Turell. El primer és un treball sobre la diglòssia entre professionals barcelonins (Turell, 1979), d'interès perquè és l'única enquesta dedicada exclusivament al tema de la diglòssia. El segon és un estudi sobre la llengua a l'empresa (Turell, 1982; 1984), també únic fins al moment sobre el tema, els resultats del qual es veuen limitats per dificultats en l'obtenció de les dades d'una part de la mostra.

Passem ara a ocupar-nos de les enquestes sociolingüístiques sobre l'ensenyament a Catalunya. Es tracta del grup d'enquestes sociolingüístiques més nombrós. Un dels motius d'aquest gran nombre de treballs és la implantació oficial durant el període analitzat de l'ensenyament del català i en català, que ha generat enquestes de seguiment i informatives. Les enquestes sociolingüístiques sobre l'ensenyament, com les del grup anterior, poden ser repartides entre enquestes estadísticament representatives i només qualitatives. Les enquestes estadísticament representatives poden dividir-se entre les que es refereixen al preescolar i l'EGB, les que només es refereixen a l'ensenyament secundari i les que es refereixen a la Universitat.

Els treballs sobre el pre-escolar i l'EGB poden repartir-se en dos tipus, els que s'ocupen de la llengua i els sectors socials lligats a l'ensenyament, com són els alumnes, els pares i els professors, i els que s'ocupen de la llengua a l'ensenyament.

Gran part de les enquestes sobre el pre-escolar i l'EGB que s'ocupen de la llengua i els sectors socials lligats a l'ensenyament són constituïdes pels censos i enquestes lingüístics que les institucions educatives han anat fent sobre alumnes i professors des que es va veure pròxima la implantació generalitzada de l'ensenyament del català. Els primers reculls d'aquest tipus els va fer el Ministeri d'Educació i Ciència. Després de produir-se els traspassos d'Ensenyament els va efectuar la Generalitat. L'any 1976 es va fer el primer d'aquests censos lingüístics escolars (Vives, 1977), dirigit només als alumnes de la demarcació provincial de Barcelona. Sobre alumnes i professors, el Ministeri en va fer els cursos 1977-78 i 1978-79, a tot Catalunya. Sobre professors se'n van fer també el 1979-80 i el 1980-81. El 1977-78 l'I.C.E. de la Universitat de Barcelona va fer un estudi sobre el català als mestres (Doménech/Gilli/Pol, 1979). Cal dir que quasi totes les enquestes efectuades fins al 1980-81 a Catalunya sobre la llengua i els sectors socials lligats a l'ensenyament es troben resumides en un article de Mestre (1981). L'enquesta lingüística escolar més completa apareguda durant el període analitzat sobre els alumnes i professors de tot Catalunya és la realitzada el curs 1981-82 pel SEDEC* (1984a). Es tracta d'un treball que conté moltes informacions d'interès. També podem citar aquí una enquesta realitzada per l'Ajuntament de Sabadell sobre els coneixements de català dels alumnes d'EGB de l'esmentada ciutat. El mètode de recollida de dades emprat en quasi totes aquestes enquestes és un qüestionari a omplir pels directors dels centres. Aquest mètode té certament inconvenients i ha estat objecte de crítiques, però a la pràctica els resultats no semblen anar gaire desencaminats. Sabem, per exemple, que les dades de la primera enquesta lingüística oficial escolar del 1976, feta amb aquest sistema, coincideixen amb els resultats del padró del 1975 (Torres, 1985). D'altra banda, hi ha indicacions (SEDEC, 1984a: p5) que ens permeten pensar que aquestes recollides de dades s'han anat perfeccionant. Un problema que es planteja en relació amb aquests reculls lingüístics oficials escolars sobre els alumnes i professors és que no es divulguen anualment informes complets iguals cada any que ens permetin veure de forma clara l'evolució de la situació en tots els seus aspectes.

Entre les enquestes sobre el pre-escolar i l'EGB relatives a la llengua i els sectors socials lligats a l'ensenyament n'hi ha també que no són oficials, és a dir que no han estat elaborades per l'administració pública. La més antiga d'aquestes enquestes no oficials és l'efectuada per J.M. Masjuan sobre els mestres de Catalunya el curs 1971-72 (Masjuan, 1974), en la qual una part de les preguntes s'ocupa de coneixements i actituds lingüístics. Si la comparem amb enquestes posteriors ens permet veure l'evolució de l'actitud dels mestres davant la qüestió de la llengua. El mateix J. M. Masjuan va ser un dels autors d'un altre treball força sòlid i complet dedicat a l'EGB a Catalunya (Masjuan/Pinilla de las Heras/Vives, 1979). El qüestionari d'aquest treball contenia unes preguntes sobre el català dirigides als alumnes i professors. Una enquesta específicament sociolingüística, metodològicament també sòlida i bastant completa quant a informacions descriptives és la de Rodríguez Oria (1978; 1982; sense data) sobre la llengua i la població relacionada amb l'escola a l'Hospitalet de Llobregat. Entre altres qüestions, dóna molta informació sobre llengua i matrimonis mixtos. Dedicada a aquest tema dels matrimonis mixtos hi ha una enquesta de Strubell, (1978b; resumida a Strubell, 1981: p. 153) als infants de 10 a 12 anys de Barcelona el 1977, la qual permet efectuar una comparació amb un estudi anterior que tracta també d'aquesta qüestió. L'estudi anterior és l'efectuat el 1969 per Arnau/Boada/Rodríguez (1971; resumit a Arnau/Boada, 1975). Un altre treball, metodològicament correcte, que dóna dades sobre la llengua familiar dels escolars és l'efectuat per Virós (sense data) entre els nens de 8.º d'EGB

* El SEDEC és el Servei d'Ensenyament del Català de la Generalitat de Catalunya.

del Vallès. Dos estudis més s'ocupen de la llengua i els alumnes d'EGB, el de Pla (1978; 1983), que tracta dels coneixements lingüístics dels nens de les escoles del barri barceloní de Gràcia, i el de Freixa (1983), que té la característica poc usual d'haver interrogat de nou part de la seva mostra uns anys després de la seva enquesta inicial.

Pel que fa a les enquestes sobre el pre-escolar i l'EGB a Catalunya que s'ocupen de la llengua a l'ensenyament, cal dir que les efectuades fins el curs 1980-81 es troben també resumides en l'article esmentat de Mestre (1981). Aquests treballs, elaborats per les institucions educatives públiques, ens mostren l'evolució de l'ensenyament del català i en català del 1978 al 1981. En relació amb cursos posteriors, el SEDEC, els seus responsables i altres directius del Departament d'Ensenyament de la Generalitat han fet aparèixer diversos opuscles i articles de premsa que ens donen dades sobre la qüestió (Arenas/Muset, 1982; Subirà, 1983; Sabartés, 1984; Abeyà/Arenas, 1984; SEDEC, 1984b; SEDEC, 1985). Aquestes dades indiquen que es va produint un augment de l'ensenyament en català. Disposem també d'un estudi sobre els resultats de l'ensenyament del català a l'escola (SEDEC, 1982, 1983 a). En aquest treball, metodològicament sòlid i efectuat el curs 1981-82, s'avaluen els coneixements de català i castellà dels infants de 4t. d'EGB després de 4 anys d'aplicació del decret que instituïa l'ensenyament generalitzat del català a l'escola. L'estudi posa de manifest que els infants de llengua materna castellana no aprenen prou la llengua catalana a menys que el català s'usi de manera constant en diverses assignatures. Hem d'esmentar també un article de l'IME (1983) de l'Ajuntament de Barcelona, segons el qual hi ha un alt percentatge d'ús docent de la llengua catalana a les 13 escoles municipals d'aquesta ciutat. D'altra banda, cal dir que sobre el català a l'escola no disposem només del punt de vista oficial, disposem també d'avaluacions crítiques no oficials. En aquest sentit s'han produït dos treballs. L'un és de Puig (1980 b), i té per objectiu conèixer fins a quin punt s'ensenyava el català a la demarcació provincial de Barcelona durant el primer curs que va ser vigent el decret d'ensenyança obligatòria de la llengua pròpia —el curs 1978-79—. L'altre treball crític, no publicat, és una tesi d'Huguet (1983) sobre les escoles públiques que tenien permís per fer les classes en català a Barcelona el setembre del 1983. Amb una metodologia que sembla ben fonamentada, l'autora mostra que en aquell moment la major part d'aquestes escoles només feien una part minoritària de les classes integralment en català. D'altres treballs sobre el català a l'escola són els de Siguán/Arnau/Vila (1982) i el de D. Díez (L.G., 1982). El primer, efectuat el 1979, tracta del català a les escoles de Granollers i rodalies; es basa en una enquesta efectuada als directors dels centres. El segon es refereix a l'ús del català a les escoles d'Horta.

Comentades, doncs, les enquestes sociolingüístiques representatives efectuades a Catalunya que es refereixen al pre-escolar i l'EGB, ens ocuparem seguidament de les que només es refereixen a l'ensenyament secundari. Les enquestes oficials d'aquest caire efectuades fins el curs 1980-81 han estat també resumides a l'article citat de Mestre (1981). Aquests treballs són bàsicament un estudi sociolingüístic sobre els alumnes dels ensenyaments mitjans el curs 1980-81, un altre estudi sobre el professorat d'aquests ensenyaments el mateix curs i una sèrie de mostratges sobre el català a BUP i FP. Segons Mestre (1981: ps. 221), aquestes enquestes tenen menys fiabilitat que les de la mateixa època relatives al pre-escolar i l'EGB. També cal citar una enquesta sociolingüística efectuada per la Universitat Politècnica sobre l'alumnat de FP (ICE de la UPE, 1981). Així mateix, cal esmentar l'estudi fet pel SEDEC (1983 b) el curs 1982-83 sobre la competència en català dels alumnes de primer de FP i BUP. Posteriorment, a finals del 1984, l'Associació de Professors en Llengua Catalana —APLEC— ha efectuat una enquesta sobre l'ús i coneixements del català als instituts de BUP de Catalunya. Les dades són, sens dubte, d'interès, però no semblen plenament representatives del conjunt d'aquests centres perquè l'enquesta només ha estat contestada pel 29% d'entre ells quan el qüestionari s'havia enviat a tots (González, 1985). Existeixen també una sèrie d'enquestes sociolingüístiques relatives a un o dos centres secundaris, com són els treballs de Breu (sense data), Bech/Cassany (1982) i Alamón/Sánchez/Sementé (1984).

Vegem ara les enquestes sociolingüístiques representatives que es refereixen a l'ensenyament universitari a Catalunya. En general són treballs que s'ocupen exclusivament d'una de les tres universitats del Principat. Només ha aparegut a la llum una enquesta que s'ocupi de més d'una d'aquestes institucions. Es tracta d'un estudi d'Alzueta (1978) que ens dona dades sobre l'ús del català a les classes de les Universitats de Barcelona i Autònoma. Pel que fa a la manera de recollir dades sociolingüístiques a la Universitat, cal dir que hi ha un sistema poc usat fora d'aquest àmbit que ha estat repetidament emprat per les tres administracions universitàries de Catalunya: consisteix a adjuntar preguntes lingüístiques a la matrícula.

En el cas de la Universitat de Barcelona, a despit de l'ús de l'esmentat sistema, les dades sociolingüístiques divulgades fins ara són escasses. Durant el període analitzat, només han aparegut a la llum certes dades no completes sobre els coneixements de català dels estudiants els cursos 1977/78 (Oliva/Vinent, 1980) i 1980-81 (Ayuí, 1982). Sabem que cap als anys 1979-80 van ser explotades les dades de les preguntes lingüístiques de la matrícula d'un curs per una comissió formada per Ll. V. Aracil, J. Sobrequés i N. Riba. Sabem també que amb la matrícula d'un curs posterior, probablement el 1982-83, l'esmentat qüestionari sociolingüístic va ser de nou omplert pels alumnes.

Referent a la Universitat Autònoma de Barcelona, han sortit a la llum dades sobre coneixements de català dels alumnes i sobre la llengua de les classes, relatives als cursos 1977-78 (Oliva/Vinent, 1980), 1978-79 (Subirats, 1980), 1982-83 (A.B., 1984) i 1983-84 (A.B., 1984). A partir del 1983 s'adjunta a la matrícula un qüestionari sociolingüístic més complet que anteriorment. Aquest nou qüestionari es pensa continuar aplicant fins el 1989 (A.B., 1984).

En relació amb la Universitat Politècnica, ja s'hi van fer enquestes sobre la llengua el curs 1976-77. Aquell curs es va efectuar una enquesta als professors i una altra als alumnes, poc contestades, així com una enquesta al personal no docent (Riba, 1978). Actualment, a la Universitat Politècnica existeix un Servei de Català, que té per objectiu catalanitzar la comunitat universitària (A.B., 1984) i que ha publicat a l'anuari de la institució diversos blocs d'informacions sociolingüístiques relatives als cursos 1981-82 (Universitat Politècnica de Catalunya, 1982; ps. 111-114; 1983; ps. 113-114) i 1983-84 (Universitat Politècnica de Catalunya, 1984; ps. 117-125). Les dades corresponents al curs 1981-82 es refereixen a la llengua entre els alumnes i a la llengua de les classes. En canvi, les corresponents al curs 1983-84 només es refereixen a la llengua entre els alumnes.

Seguidament passem a ocupar-nos de les enquestes sociolingüístiques sobre l'ensenyament a Catalunya que són només qualitatives. Un d'aquests treballs és el d'Arnau (1982). Es tracta d'un treball metodològicament sòlid on s'analitza l'efecte del grau de catalanització de l'escola sobre l'aprenentatge de cada llengua per part dels dos grups lingüístics en presència. També s'hi analitza l'ús de les dues llengües entre els infants. Un altre treball a esmentar és el de De Yzaguirre (1980). En aquest estudi es parteix de la hipòtesi que l'ús de la llengua materna a l'ensenyament facilita l'aprenentatge. De l'enquesta en resulta que no es dona aquesta influència, a menys que hi hagi altres factors que incideixin sobre el rendiment. La presentació de l'anàlisi dels resultats és menys clara que en el treball citat anteriorment. Podem esmentar també aquí un estudi de Cormand (1975), molt menys elaborat, on s'estudia la introducció de l'ensenyament en català a diverses escoles de diferent composició lingüística.

Una vegada vistes les enquestes sociolingüístiques efectuades a Catalunya que es refereixen a l'ensenyament, passem a ocupar-nos de les dirigides a la joventut. La majoria d'aquestes darreres són enquestes estadísticament representatives que no tenen una finalitat exclusivament sociolingüística, sinó que s'ocupen de la joventut de manera global i inclouen algunes preguntes de tipus lingüístic. En general podem considerar els esmentats treballs metodològicament correctes, excepte algun que ja comentarem. La més antiga d'aquestes enquestes és l'efectuada per Pinilla (1975) l'any 1973 a una mostra de la població jove de

sexe masculí de tot Catalunya. Es tracta d'una de les primeres enquestes sociolingüístiques que tenen per àmbit Catalunya i que inclouen una pregunta sobre la identitat catalana. Una altra enquesta sobre la joventut que inclou preguntes lingüístiques i que té per àmbit Catalunya és l'efectuada per Romero (1985), a instàncies de diverses institucions catalanes, els anys 1981-82. L'anàlisi dels resultats és molt voluminosa i probablement és l'estudi més ampli que s'ha fet sobre la joventut a Catalunya. Els comentaris sociolingüístics ocupen un bon nombre de planes. Les dades d'aquesta part del treball són molt interessants, però cal fer atenció a la formulació no habitual de les preguntes abans de comparar els resultats amb els d'altres enquestes. Així, s'hi empra el concepte d'«ús gairebé habitual del català» que no s'usa en d'altres qüestionaris i que cal no confondre, per exemple, amb el de «català com a llengua principal». Entre les moltes dades d'interès d'aquest estudi podem citar el resultat segons el qual el 62% dels joves de Catalunya de 15 a 25 anys declaren parlar gairebé habitualment el català. Una altra enquesta sobre la joventut que inclou algunes preguntes lingüístiques és l'efectuada el 1979 a Barcelona, l'Osona i Cornellà de Llobregat (Direcció General de la Joventut, 1981; Funes/Lorite, 1981; Reixach/Noguer, 1985). S'han expressat dubtes sobre la validesa dels resultats d'aquesta enquesta a Barcelona, bàsicament per in-correccions en la recollida de dades. Uns treballs sobre la joventut que contenen anàlisis sociolingüístiques de gran interès són els d'Albert Bastardas, l'àmbit dels quals és la localitat de Vilafranca del Penedès. Les primeres obres de Bastardas (1981, 1985a) es basen en una enquesta feta als joves de 15 a 18 anys el 1981. A la segona d'aquestes obres (Bastardas, 1985 a) s'estudien sobretot els mecanismes de canvi de llengua entre els fills d'immigrats i la seva repercussió en l'evolució sociolingüística de la vila. Una altra recerca d'aquest autor (Bastardas, 1985 b) es fonamenta en una enquesta efectuada el 1984 als nois i noies de 8 a 16 anys. S'hi analitza la relació entre el context, el comportament i la competència en català entre els fills d'immigrats. Les dues últimes obres citades de Bastardas (1985 a; 1985 b) constitueixen, atesa la importància dels temes tractats i l'acurada anàlisi que contenen, unes aportacions notòries al coneixement dels processos sociolingüístics en curs a Catalunya. Cal citar també una enquesta feta per GALLUP (1983 b) el 1981 sobre els joves de l'Hospitalet de Llobregat i un estudi sociolingüístic que s'ocupa dels joves de Tarragona efectuat per González Soto (1984). Ambdós treballs contenen comentaris sociolingüístics clarament menys elaborats que els estudis citats anteriorment. Podem esmentar així mateix aquí una enquesta de Reixach (1978) sobre els caps i monitors de l'escoltisme i de les colònies d'estiu, la qual inclou dues preguntes lingüístiques que són comentades molt succintament. Una enquesta sobre els joves d'un tipus diferent és l'elaborada per Calsamiglia/Tusón (1980). Es tracta d'un treball d'etnografia de la comunicació, sense voluntat, doncs, de representativitat estadística, que estudia l'alternança de llengües en les converses dels joves al barri barceloní de Sant Andreu el 1978. La metodologia és correcta i l'anàlisi ben elaborada. No podem cloure aquest apartat sobre les enquestes sociolingüístiques a la joventut a Catalunya sense parlar d'una obra que no es basa en l'elaboració d'una enquesta sinó que s'ocupa precisament de les enquestes a la joventut. Ens referim al llibre de Cardús/Estruch (1984) on s'efectua una valoració d'aquests treballs. La nostra opinió sobre aquesta obra és que, si bé algunes de les crítiques que s'hi efectuen són vàlides en general, els autors estan preocupats sobretot per la part de les enquestes que s'ocupa de religió, part en relació a la qual fan les crítiques més punyents i aprofundides. En canvi, no veiem prou fonamentades les crítiques disperses que fan a la part sociolingüística dels treballs. Així, per exemple, critiquen (Cardús/Estruch, 1984: p. 100) que a l'enquesta sobre la joventut a Catalunya de GALLUP (1983) s'expliqui que el temps d'estada a Catalunya influeix en l'assimilació lingüística dels joves immigrants, ja que, segons ells, això és una veritat òbvia. No estem d'acord amb aquesta crítica per dues raons. En primer lloc perquè creiem que en una anàlisi científica cal explicitar tots els factors coneguts que intervenen en el fenomen estudiat, i en segon lloc perquè no és realment òbvia la relació esmentada,

ja que almenys en certes zones del País Valencià no sembla produir-se (Mira, 1981: p. 79 i 84).

Seguidament tractarem de les enquestes sociolingüístiques efectuades a Catalunya que es refereixen als mitjans de comunicació. Aquests treballs poden ser, o bé relatius a l'ús del català en aquest medi, o bé referents a la difusió de les televisions, les ràdios i les publicacions.

Entre els primers, el de més entitat és probablement l'obra de Gifreu (1982) sobre els mitjans de comunicació a Catalunya del 1970 al 1980, en la qual, entre altres qüestions, es parla de l'evolució de la presència del català durant aquests anys en l'esmentat medi. L'autor troba que al llarg de la citada dècada el procés de catalanització va ser efectiu en els mitjans locals i molt poc important en els grans mitjans. Precisament sobre l'ús del català en els mitjans locals disposem d'un estudi que va ser publicat a la revista *Arrel* (1982). Un altre treball a citar aquí és el de J.M. Cadena que tracta de l'augment dels coneixements de català dels periodistes barcelonins entre el 1975 i el 1980 (Casasús, 1980). Respecte a la ràdio, tenim una enquesta feta el 1980 a les emissores de Barcelona segons la qual només s'hi emetia un 1% de cançons catalanes (Garcia Soler, 1980) i un treball de Calatayud *et alii* (1983) que analitza el percentatge d'ús del català a les cinc principals emissores d'ona mitjana d'aquesta ciutat el dia 9-12-82.

Pel que fa als estudis amb informació sociolingüística que s'ocupen de la difusió dels mitjans de comunicació, són més nombrosos. Cal tenir en compte que totes les enquestes sobre el públic de les emissions i publicacions en català ens ofereixen resultats sociolingüístics, ja que el grau de penetració social de les emissions i mitjans en llengua catalana constitueix un aspecte fonamental de la nostra realitat sociolingüística. La majoria d'aquests estudis d'interès sociolingüístic que tracten de la difusió dels *mass media* es refereixen a la televisió i s'han efectuat arran de l'aparició a finals de 1983 de TV3, el canal de TV de la Generalitat de Catalunya. Abans d'aquest esdeveniment, però probablement per prepararlo, la Conselleria de Cultura va encarregar a l'empresa SAGI una enquesta sobre el públic dels mitjans de comunicació a Catalunya que es va efectuar els anys 1981-82 (A.A., 1982). En el qüestionari de l'enquesta hi havia una pregunta sobre la llengua usual dels entrevistats. Un dels resultats era que tant el circuit català de TVE com la premsa local en català tenien un percentatge apreciable de receptors de llengua usual castellana. En aparèixer la TV3, el nivell d'audició de la seva primera emissió, que tingué lloc el 10-9-83, va ser objecte d'una enquesta efectuada per la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (TV3, 1983). Alguns dels aspectes metodològics d'aquesta enquesta, tal com són explicats en el fulletó referenciat, podrien ser discutits, però creiem vàlida la conclusió general segons la qual aquella primera emissió va gaudir d'una àmplia audiència, fins i tot entre els sectors d'origen immigrat. Podem citar també un estudi sobre audiència televisiva a Catalunya efectuat per Tecnimèdia per encàrrec de TV3, els resultats del qual apareguts (*Avui*, 1984) no coincideixen amb les dades d'enquestes posteriors. A partir del 1984, TV3 efectua el control l'audiència d'una manera més sistemàtica i metodològicament sòlida. Concretament encarrega a l'empresa DYPANEL l'elaboració d'un plafó que mesura l'auditori mitjançant anotacions diàries d'escolta efectuades per una mostra representativa (*Avui*, 1985 a; J.A.B., 1984). D'aquesta manera es pot anar veient l'evolució de l'audiència. Una altra enquesta encarregada per la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió és l'efectuada per l'empresa ECO l'octubre del 1984 sobre les actituds enfront de TV3 i l'audiència televisiva a Catalunya (*Avui*, 1985 a). Hem d'esmentar també aquí les enquestes periòdiques de l'Estudio General de Medios, ja que inclouen informació sobre la difusió dels principals mitjans en català. Cal citar així mateix tres altres enquestes d'audiència televisiva. La primera és l'efectuada per ALEF que s'ocupa de l'audiència de les televisions a Catalunya a principis de 1984 (*El País*, 1984 a; 1984 b). La segona és la publicada a *Cambio 16* sobre la televisió a l'estat espanyol (Arija, 1984 b), en la qual hi ha dades d'actituds de la població de Catalunya envers la TV3.

La tercera és la duta a terme per un grup d'alumnes de la Facultat de Ciències de la Informació de Barcelona que comparen l'audiència dels informatius del migdia de TV3 i del circuit català de TVE (C. R., 1984). Finalment esmentarem una enquesta anterior a totes les mencionades que no es refereix a la televisió sinó a la premsa. Es tracta d'un estudi que s'ocupa dels exemplars de diaris en català venuts a Catalunya el 1979 (Gifreu, 1979).

Un altre grup d'enquestes sociolingüístiques efectuades a Catalunya és el de les referides a retolació i documentació administrativa. Diversos d'aquests treballs tracten exclusivament de retolació. És el cas d'un estudi fet per GALLCA (1979) que es basa en una enumeració de rètols en català efectuada a Barcelona el 1979. També és el cas d'un treball elaborat per l'Òmnium Cultural (1983), que es fonamenta en l'observació de la llengua emprada en els rètols públics no oficials a Manresa, observació que va ser efectuada dues vegades, el 1980 i el 1983 (Òmnium Cultural, 1983). Aquesta informació sobre la situació en dos moments diferents és interessant perquè permet veure el procés evolutiu, que en aquest cas és positiu per al català. Existeixen així mateix 5 enquestes sobre la retolació dels carrers de Girona, fetes per estudiants. Respecte a l'ús lingüístic a la documentació administrativa, disposem d'una enquesta exhaustiva sobre els serveis dels municipis de Catalunya efectuada cap al 1982, en la qual s'informa sobre l'ús del català en els documents administratius i en la retolació viària de cada municipi (Departament de Governació, 1982).

Veiem ara els informes sociolingüístics fets a Catalunya. Entenem aquí per informes sociolingüístics, com hem vist, els reculls de dades que apleguen enquestes sociolingüístiques de diferents tipus. El més antic d'aquests informes és el treball de Reixach (1975) sobre la llengua a l'Osona, efectuat el 1973, el qual consisteix en un aplec d'informació ben fonamentat i molt complet sobre la presència del català en aquella comarca. Ultra una enquesta representativa amb qüestionari comprèn reculls de dades sociolingüístiques relatives a les vies públiques, a les publicacions periòdiques, al llibre, a les empreses, als temples, a l'administració, a l'escola i als actes públics. Un altre informe interessant és el de Subirats (1980), efectuat cap al 1979. Es tracta d'un report global sobre l'ús del català a Catalunya en aquell moment. S'ocupa de les enquestes llavors més recents. L'autora interroga més de 40 persones claus, la qual cosa li permet oferir dades aproximatives sobre la presència del català en àmbits tan diversos com són els talons bancaris, les esqueles mortuòries, els rètols, la publicitat i els mitjans de comunicació. Es tracta, doncs, d'un informe bastant complet. Podem citar aquí un treball de l'Institut Jaume Callís (1981, 1983) de Vic, també sobre l'Osona, que consta d'una breu enquesta passada als vianants, d'informació sobre la llengua dels rètols i d'una pregunta sobre l'actitud lingüística efectuada als botiguers que tenien la retolació en castellà. L'enquesta als vianants sembla metodològicament poc sòlida.

L'últim grup d'enquestes efectuades a Catalunya que tractarem és el de les relatives a la Vall d'Aran. L'estudi sociolingüístic més complet existent sobre aquest territori és l'elaborat el 1984 per l'ICESB (1985 a) a instàncies de la Direcció General de Política Lingüística. La part central de l'obra consisteix en un cens lingüístic passat a tots els habitatges de la Vall, els resultats del qual semblen força fiables. Les preguntes es refereixen als coneixements i ús de les quatre llengües en presència: l'aranès, el català, el castellà i el francès. Una altra enquesta sociolingüística feta a la Vall d'Aran és la de Martínez Cau (1979), efectuada el 1978, que només es refereix a l'aranès. És metodològicament poc elaborada però el percentatge d'immigrants que ens dona és similar al fornit per altres fonts, la qual cosa ens fa pensar que els resultats no deuen anar desencaminats. Per altra banda, l'Ajuntament de Viella va fer una enquesta fa alguns anys que contenia dues preguntes lingüístiques. Cal citar també un estudi en curs de Viaut (1984) sobre la demanda lingüística a la Vall d'Aran, basat en entrevistes a persones claus. L'estudió alemany Otto Winckelman ha treballat així mateix sobre qüestions sociolingüístiques relatives a l'aranès. En l'àmbit de l'escola, hem d'esmentar que Ch. Lagarde ha efectuat petites enquestes sociolingüístiques en grups escolars i que la inspecció d'EGB ha fet enquestes amb preguntes sobre la llengua aranesa al llarg de diversos cursos des del 1978-79.

Acabem de veure les enquestes sociolingüístiques efectuades a Catalunya. Ens ocuparem ara de les produïdes en els altres països catalans. Pel que fa al País Valencià, podem distingir dos tipus d'enquestes, les relatives a la població adulta i les referides a l'ensenyament. Entre les relatives a la població adulta, cal citar l'efectuada per Mira (1981) cap al 1980, la qual té per àmbit tot el País Valencià. La mostra, d'unes 16.000 persones, és d'una amplitud realment impressionant, la qual cosa permet donar dades sobre nombroses zones territorials i sectors socials. Malgrat que a les àrees urbanes sovint no s'han pogut cobrir els barris perifèrics (Mira, 1981: p. 10), els resultats en general semblen vàlids, ja que en aquelles zones que disposen de fonts d'informació demogràfica el percentatge d'immigrants fornit per aquestes fonts coincideix amb el de la mostra. Aquesta enquesta és un punt de referència obligat per a treballs posteriors. Sobre la ciutat d'Alacant, A. Ventura va efectuar una enquesta sociolingüística cap al 1975. Sembla (*Información*, 1975), que entre els enquestats estaven sobrerrepresentats els estudiants, ja que a les enquestadores, estudiants elles mateixes, els era més fàcil connectar-hi. Podria ser, doncs, que es manqués d'uns criteris metodològicament rigorosos a l'hora de triar la mostra, i per tant podem dubtar de la representativitat dels resultats. Aquests, per cert, no coincideixen amb els d'en Mira (1981). Cal citar també aquí la pre-enquesta de Gimeno (1982, 1982 b), efectuada cap al 1981 al sud del País Valencià. La seva finalitat era la de preparar una futura enquesta sobre el concepte de *comunitat de parla* en aquella zona, treball que no es va arribar a fer. En canvi, durant l'any 1985 es va efectuar al País Valencià una àmplia enquesta sociolingüística promoguda per la Generalitat Valenciana (Bosch, 1986).

Referent a les enquestes sociolingüístiques sobre ensenyament al País Valencià, esmentarem en primer lloc el treball de Picó/Gil (1982) sobre l'EGB efectuat cap al 1981, en el qüestionari del qual s'inclouen algunes preguntes lingüístiques. Aquest treball, que té per àmbit tot el territori valencià, es basa en una enquesta efectuada a directors de centres i una altra feta a mestres. La metodologia emprada sembla correcta. Una obra elaborada per la Conselleria de Cultura de la Generalitat Valenciana que tracta dels resultats de diverses enquestes sobre ensenyament al País Valencià és *El libro blanco de la Educación en la Comunidad Valenciana* (Conselleria de Cultura, 1984). Part de les dades lingüístiques que ofereix el llibre provenen d'una enquesta efectuada pels inspectors d'EGB el curs 1982-83 (Conselleria de Cultura, 1984, p. 132 i ps. 167-172). Es tracta de dades sobre el coneixement del català per part dels mestres, per zones. Notem que les xifres relatives a la província de València apareixen a l'obra en dues versions no coincidents (Conselleria de Cultura, 1984: p. 132 i p. 167). Una altra part de les dades del llibre, les relatives als alumnes, (Conselleria de Cultura, 1984: ps. 128-131), provenen d'una enquesta feta per la Conselleria quan n'era titular A. Cabanes. Aquesta enquesta, efectuada en un moment en el qual el govern valencià era molt explícitament bel·ligerant en contra de la unitat de la llengua, ha estat fortament criticada. Segons Martí (1984), les preguntes eren capcioses, va ser mal rebuda pel cos d'ensenyants i es considera que va ser mal contestada. Cal dir que els resultats que apareixen en el llibre que tractem són presentats de manera diferent segons les províncies, és a dir de forma no sistemàtica. Un altre treball efectuat al País Valencià que ens ofereix dades sociolingüístiques és el de Ros (1982) sobre l'avaluació de 5 variables lingüístiques per part d'alumnes de 1r. de BUP. Sembla metodològicament correcte. També cal citar aquí l'enquesta sociolingüística feta el 1978 pel Col·lectiu de Mestres de la Safor (1980) a alumnes de pre-escolar i EGB d'aquesta comarca. Les preguntes són simples i la mostra sembla representativa. Així mateix disposem d'una enquesta sobre el català efectuada a Elda, ciutat de llengua castellana del País Valencià (Duran, 1984). L'enquesta va ser feta per l'ajuntament, que va fer arribar un qüestionari relatiu a la llengua catalana als pares dels infants d'EGB de la població. Van contestar les famílies del 68% dels escolars. Els resultats semblen, doncs, relativament representatius. Les preguntes es refereixen als coneixements de valencià dels diferents membres de la família i a l'actitud davant l'ensenyament del català.

Passem seguidament a ocupar-nos de les enquestes sociolingüístiques efectuades a les Illes. Les agruparem en enquestes sobre la població adulta, enquestes relatives a l'ensenyament i enquestes d'altres tipus.

Entre les relatives a la població adulta cal citar el sondeig efectuat per GADESO el 1975 a Mallorca sobre actituds lingüístiques. Els resultats han estat resumits per Tarabini (1975) a Presència i per Vallverdú (1980: p. 177) en un llibre ja citat. Una altra enquesta sociolingüística sobre els adults feta a les Illes és la passada als maonesos per Mascaró (1982). S'hi fan preguntes sobre usos, instrucció i actituds lingüístiques. La metodologia sembla correcta. Podem citar també aquí l'existència d'un treball de G. Bibiloni sobre els registres orals formals a Mallorca.

Pel que fa a les enquestes sociolingüístiques sobre l'ensenyament a les Illes, cal dir que la majoria es troben resumides en un article de Vives Madrigal (1983). D'una banda hi ha tres enquestes sobre l'ensenyament del català efectuades per les autoritats educatives els cursos 1979-80, 1980-81 i 1981-82. (Inspecció Tècnica —sense data—; Comissió Mixta —sense data—; Comissió Mixta, 1982). Aquestes enquestes estan basades en qüestionaris contestats pels directors dels centres, a l'estil de les efectuades a Catalunya. D'altra banda, hi ha dues enquestes fetes el 1981 per professors de Palma. L'una s'ocupa dels coneixements, usos i actituds lingüístics dels mestres de Mallorca (March, 1981). L'altra es refereix a les característiques sociolingüístiques dels escolars de 8e de Ciutat (Janer Manila). Hem d'esmentar també aquí una enquesta sociolingüística dirigida als alumnes d'un institut de Palma que va ser coordinada per Janer Manila (Institut Ramon Llull, 1983).

Les enquestes d'altres tipus efectuades a les Illes són dues, i ambdues es refereixen a Eivissa. El més ampli dels dos treballs és un informe sociolingüístic de Joan, (1984), que té per objectiu estudiar el conflicte lingüístic a l'illa. Comprèn reculls de dades sobre l'ús del català a les institucions i als rètols, així com una enquesta passada a una mostra de la població sobre qüestions sociolingüístiques i actituds polítiques. No sembla que la mostra sigui estadísticament representativa, ja que, segons diu l'autor (Joan, 1984: p. 131), els joves hi estan sobrerrepresentats i la localitat de Santa Eulàlia subrepresentada. L'informe és tanmateix útil, perquè inclou l'única enquesta sociolingüística amb qüestionari existent sobre Eivissa i perquè planteja diversos punts de reflexió sobre la presència social del català a l'illa. L'altre treball existent relatiu a aquest territori és un estudi sobre les llengües emprades en els rètols de la Ciutat d'Eivissa (Allué/Escalona/Ribas —sense data—).

A la Catalunya del Nord, les enquestes sociolingüístiques de més interès són les efectuades per Puig (1980 a) en la seva tesi doctoral. Es tracta d'un conjunt d'enquestes fetes a l'escola i al veïnat del barri perpinyanès de Vernet, del 1976 al 1979. Aquests treballs havien estat precedits de diverses pre-enquestes en altres escoles. L'autor no pretén fer enquestes estadísticament representatives sinó de les que hem anomenat qualitatives. Així, utilitza instruments que normalment no es poden emprar en les enquestes representatives, com són les proves àmplies de coneixements lingüístics i l'anàlisi de contingut de les respostes. L'objectiu de la tesi és comprovar determinades hipòtesis respecte al bilingüisme en aquest territori. És un treball metodològicament valuós, i n'és la demostració que les seves proves han estat utilitzades posteriorment per un altre autor (Notó, 1982). Una obra que cal citar també aquí, encara que no es basa en l'elaboració de cap enquesta, és la tesi de Bernardó (1978), on s'estudien de manera aprofundida les enquestes de tipus sociolingüístic efectuades a la Catalunya del Nord des de l'annexió a França. S'hi analitzen especialment les enquestes fetes pel moviment social nord-català. Podem citar així mateix l'enquesta sobre la llengua feta per un Grup de «Normaliens» (1974) —estudiants d'escola de mestres— de Perpinyà cap al 1974. En G. Puig a la seva tesi no la considera científicament vàlida. També podria tenir aquesta consideració una enquesta feta el 1979 en un institut d'ensenyament secundari per Berkenbush (sense data).

A Andorra es disposa de sèries temporals de dades lingüístiques perquè l'administra-

ció proporciona cada any, en el marc de les estadístiques escolars, informació sobre la llengua materna dels alumnes de les escoles. Les dades, que s'obtenen des de mitjan dels anys 70, es recullen mitjançant un qüestionari passat als directores dels centres, com hem vist que es fa en altres territoris. Però el més important recull conegut de dades sociolingüístiques sobre Andorra és la tesi de Notó (1982). Té com a finalitats essencials recaptar informació sobre la identitat andorrana i indagar la competència lingüística dels escolars. El treball es basa en una sèrie de textos i proves bastant complets que es pretenien passar a tots els alumnes de secundari bàsic, nivell corresponent aproximadament a la segona etapa d'EGB. A la pràctica no es va poder enquestar la totalitat d'aquests alumnes. Cal tenir en compte que a Andorra hi ha tres tipus de centres: de subvenció andorrana, espanyola i francesa. En els primers es van poder enquestar quasi tots els escolars, en els segons la majoria i en els tercers molt pocs. Així, les dades són bàsicament vàlides per als centres de subvenció andorrana i espanyola, però són poc vàlides per als de subvenció francesa. La intenció de l'autor no és fer una anàlisi elaborada de les dades sinó presentar un inventari d'informacions que pugui ser usat per altres investigadors. En qualsevol cas, en aquest treball es plantegen els problemes centrals de la realitat sociolingüística andorrana. L'investigador alemany Volkner ha fet també alguna enquesta sociolingüística a Andorra, però fins al moment no n'han sortit a la llum els resultats.

Respecte a la Franja de Ponent, disposem d'un informe socio-històric en el qual es tracta de la presència social de la llengua catalana (Monclús, 1983). S'hi recull informació sobre l'ús públic i institucional del català, que resulta ser molt reduït, i s'hi donen els resultats d'una enquesta sociolingüística amb qüestionari. En aquesta enquesta, ateses les actituds dels habitants sobre el tema, no s'ha pogut emprar cap dels mètodes que haurien permès de considerar-la estadísticament representativa. Tanmateix, es va procurar que la composició de la mostra correspongués bàsicament a la població de la zona. Els resultats tenen certa utilitat indicativa. L'informe és interessant perquè s'hi plantegen els principals problemes sociolingüístics d'aquestes comarques.

En relació amb el més petit dels territoris de parla catalana, l'Alguer, disposem d'una enquesta sociolingüística (Grossmann, 1980-1983; Grossmann/Lorinz, 1980) efectuada el 1977. És dirigida a tots els alumnes dels centres d'ensenyament de la ciutat. Van contestar la major part dels enquestats i sembla bastant representativa. S'hi estudien els coneixements, l'ús i les actituds lingüístics.

Hem comprovat que, tal com deïem al principi, el nombre d'enquestes sociolingüístiques catalanes efectuades del 1974 al 1984 és elevat. I veiem que són molt diverses. Van des dels grans sondejos amb preguntes simples fins a les relacions d'ús lingüístic en rètols, passant pels treballs basats en proves àmplies de coneixements. Nombrosos d'aquests estudis es poden considerar metodològicament correctes, i en conjunt ens ofereixen un gran nombre d'informacions útils. Però, ¿podem considerar que aquestes enquestes ens aporten una informació suficient sobre la nostra realitat sociolingüística? Creiem que cal contestar que no a aquesta pregunta, per una sèrie de motius que enumerarem seguidament.

En primer lloc, cal dir que les enquestes existents es troben molt desigualment repartides entre els diferents àmbits de la recerca sociolingüística. D'alguns àmbits se n'ocupen moltes enquestes i d'altres se n'ocupen molt poques. Així, de l'ensenyament, dels joves a Catalunya, de l'audiència televisiva en aquest territori i del Principat en general se n'ocupen força enquestes. En canvi, del món laboral, de la vida associativa, del lleure i de la identitat nacional, entre altres, no se n'ocupa cap o molt poques. Caldria, doncs, que es produïssin més enquestes en els àmbits en els quals no en tenim gaires.

Per altra banda, moltes vegades es planifiquen enquestes sense tenir prou en compte les que ja s'han fet o estan en curs sobre el mateix tema. Així, resulten no homologables entre elles, de manera que, no permeten comparacions i les dades no es poden complementar. Quan es projecta una enquesta nova caldria, doncs, tenir en compte les ja efectuades sobre la mateixa qüestió.

Un altre fet que limita el nostre coneixement de la realitat sociolingüística és que hi ha moltes recerques basades en enquestes que es redueixen a oferir algunes dades sense analitzar gota o sense analitzar gaire les informacions recollides. Són pocs els autors que, a partir d'uns resultats determinats, procuren fer una reflexió aprofundida. Cal, per tant, que augmenti el percentatge de les investigacions basades en enquestes que fan una anàlisi elaborada de les dades recaptades.

Això no exclou la utilitat dels treballs que tenen com a finalitat la d'oferir sèries de dades bàsiques per als investigadors que les vulguin usar. Són necessaris precisament amplis reculls de dades sociolingüístiques fonamentals que ens permetin disposar d'una informació estadística suficient sobre la matèria. Per aconseguir-ho, un instrument imprescindible són les preguntes lingüístiques dels censos. Cal que aquestes preguntes s'apliquin a tots els territoris de llengua catalana i en general cal aprofitar els reculls censals per obtenir la màxima informació sociolingüística possible. En aquest sentit potser el més raonable, ateses les limitacions dels censos, seria d'incloure-hi tres preguntes sobre els temes claus següents: la comprensió del català, la capacitat de parlar-lo i la llengua usada en família.

Una altra mancança de les enquestes sociolingüístiques catalanes és que falten treballs programats específicament per a conèixer l'evolució de la situació, la seva dinàmica. Per estudiar bé aquesta qüestió caldrien enquestes periòdiques iguals entre elles i s'hauria d'enquestar en diferents èpoques una mateixa mostra. Com hem vist, aquest tipus de metodologia s'usa molt poc. Caldria també que les preguntes lingüístiques censals fossin iguals a cada cens. Es milloraria així mateix el nostre coneixement de la dinàmica en curs si les autoritats educatives divulgessin cada any dades sociolingüístiques completes sobre els alumnes dels centres d'ensenyament.

En conclusió, les enquestes sociolingüístiques catalanes efectuades entre el 1974 i el 1984 representen un gran esforç d'entitats, institucions i particulars per conèixer bé la nostra complexa i canviant realitat sociolingüística, esforç que és bàsicament la concreció d'una fonda preocupació pel futur del català. El conjunt d'aquests treballs pateix, però, d'importants mancances, que caldrà superar si volem que els afanys dedicats a l'elaboració dels esmentats treballs puguin ser plenament aprofitats per avançar en el coneixement de la nostra societat i per ajudar a la recuperació de la llengua catalana.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- A. A. (1982), «Enquesta sobre el públic dels mitjans de comunicació a Catalunya», *Avui*, 27-3-82.
- A. B. (1984), «Cada cop hi ha més universitaris que fan les carreres en català», *Avui*, 20-12-84.
- Abeyà, Mercè; Arenas, Joaquim (1984), *El programa d'immersió*, opuscle basat en la ponència presentada pels autors el 4-10-84 al IX. Seminari sobre Educació i Llengües.
- Alamon, Francesc; Sánchez, Maria Cinta; Sementé, Eduard (1984). «Ús de la llengua catalana en el BUP i la FP», *Butlletí Interior dels Seminaris de la D.E.C.*, núm. 198, gener, ps. 6-10.
- Alzueta i Montalà, Miquel (1978), «L'ús del català a les universitats de Barcelona», *Serra d'Or*, octubre, p. 9.
- Allué, Bàrbara; Escalona, Elisa; Ribas, Francesca. *Rètols comercials i ús de les llengües*, (inèdit).
- Arenas, Joaquim; Muset, Margarida (1982), «Informe sobre la situació de la enseñanza

- del catalán y en catalán» dins *Lenguas y educación en el ámbito del Estado Español*, Universidad de Barcelona, ps. 135-154.
- Arija, José Manuel (1984 a), «Pujol barre en Cataluña», *Cambio* 16, 23-4-84, p. 26.
- Arnau, Joaquim; Boada, Humbert (1975). *Datos para un conocimiento del bilingüismo escolar en el municipio de Barcelona*, dins *Bilingüismo y Educación en Cataluña*, ICE de la Universidad de Barcelona, Ed. Teide, p. 19-45.
- Arnau, Joaquim; Boada, Humbert; Rodríguez, Marcel·lí (1971). *El bilingüismo en el área escolar de Barcelona*, tesi de Llicenciatura, Universitat de Barcelona.
- Arnau, Joaquim (1982), *Llengua i escola a Catalunya: una avaluació*, (inèdit).
- Arrel (1982), «Informe: la comunicació local a Catalunya», *Arrel*, Revista editada per la Diputació de Barcelona, núm. 3, abril-setembre, ps. 2-93.
- Avui (1982), «Situació de la llengua catalana», *Avui*, 23-4-82.
- (1984), «La UER impedeix a TV3 d'oferir imatges dels jocs olímpics d'hivern», *Avui*, 10-2-84.
- (1985 a), «La televisió a Catalunya i la repercussió de TV3», *Avui*, 26-1-85.
- (1985 b), «La normalització completa dels funcionaris tardarà 6 anys», *Avui*, 25-5-85.
- Bastardas, Albert (1981), *Competència, ús i actituds lingüístics en joves de FP, BUP i COU d'una vila catalana*, Vilafranca del Penedès, (inèdit).
- Bastardas, Albert (1985 a), *La bilingüització de la segona generació immigrant. Realitat i factors a Vilafranca del Penedès*, Edicions la Magrana, Barcelona.
- (1985 b), *La segunda generación de inmigrantes en la Cataluña no metropolitana: la relación entre el contexto, el comportamiento y la competencia en catalán*, thèse pour l'obtention du docteur en Lettres présentée à l'Université Laval.
- Bech, Sebastià; Cassany, Jordi (1982), «A Granollers. El català a l'Institut de Batxillerat», *Serra d'Or*, juliol-agost, ps. 11-13.
- Berkenbusch, Gabriele. *Resum d'una enquesta a la Catalunya del Nord*, fotocòpia.
- Bernardó, D. J. (1978), *Introduction méthodologique et documentaire à l'étude sociolinguistique du plurilinguisme en Catalogne-Nord*, Thèse de Doctorat de 3.ème cycle, Université Paul Valéry, Montpellier.
- Bibiloni, J.; Junyent, R. (1979), «Informe sobre l'ús del català a Catalunya, País Valencià i les Illes Balears», *Perspectiva Social*, 14, p. 161-171.
- Bosch, S. (1986), «¿Què parlen els valencians?», *El Temps*, núm. 82.
- Breu Panyella, Ramon. *Els joves de l'Hospitalet i la seva integració*, (tesina).
- C.R. (1984), «Los catalanes prefieren el informativo Miramar de TVE frente al de TV3, según una encuesta», *El País*, 8-12-84.
- Calatayud, N.; Capella, F.; Casaprima, J.; Coral, D.; López del Castillo, A., sota la supervisió de J. Gifreu (1983), «La ràdio d'O.M. de Barcelona encara parla castellà», *El Món*, 9-9-83, ps. 16-17.
- Calsamiglia, Helena; Tuson, Empar (1980), «Ús i alternança de llengües en grups de joves d'un barri de Barcelona: Sant Andreu del Palomar» *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 3, ps. 11-82.

- Cardús, Salvador; Estruch, Joan (1984), *Les enquestes a la joventut de Catalunya*, Direcció General de la Joventut de la Generalitat de Catalunya.
- Casasús, Josep Maria (1980), «Només arriba als periodistes. La catalanització de la premsa», *L'Hora*, núm. 51, p. 32.
- CIDC (1986), *Cens lingüístic*, 1981.
- CIDOC (1978), *Avenç dels resultats del padró municipal de la província de Barcelona* (dades provisionals), Barcelona.
- Col·lectiu de mestres La Safor (1980), a «Anàlisi sociolingüístic de la comarca de la Safor», dins *La Problemàtica del Bilingüisme en el Estado Español*, ICE de la Universitat del País Vasco, ps. 135-159.
- Comisión Mixta Ministerio de Educación - Consell General Interinsular de les Illes Balears, *Resultats de l'enquesta sobre l'aplicació del Reial Decret 2193/79 del 7 de setembre durant el curs 1980-81*.
- Comissió Mixta Ministeri d'Educació i Ciència - Consell General Interinsular (1982), *Informe sobre l'ensenyança de la llengua catalana i les seves modalitats i llengües durant el curs 1981-82*, Palma de Mallorca.
- Conselleria de Cultura, Educació i Ciència de la Generalitat Valenciana (1984), *Libro Blanco de la Educación en la Comunidad Valenciana*, Conselleria de Cultura, Educació i Ciència.
- Cormand, Josep Maria (1975), «El contacte de llengües a classe: Experiències», *Perspectiva Escolar*, núm. 2, ps. 20-25.
- Corporació Metropolitana de Barcelona, *Dades estadístiques del padró de 1981 dels municipis de la C.M.B.*
 —Volum I: Valoració general dels resultats. Llistats per subàrees i municipis.
 —Volum II: Llistats per municipis i districtes.
 Direcció de Serveis de Programació i Finances, Corporació Metropolitana de Barcelona.
- De Yzaguirre, Luis (1980), *Influència de l'ús de la llengua primera com a llengua vehicular en l'ensenyament*, tesi de llicenciatura, Barcelona.
- Del Campo, S.; Navarro, M.; Félix Tezanos, J. (1977), *La cuestión regional en España*, Edicusa, Madrid.
- Departament de Governació (1982), *Els serveis municipals a Catalunya*, Departament de Governació de la Generalitat de Catalunya.
- Direcció General de la Joventut (1981), *La joventut a Catalunya*, Servei Central de Publicacions de la Generalitat de Catalunya.
- Direcció General de Política Lingüística (1984), *Les expectatives d'ús, actituds i necessitats lingüístiques entre la població adulta de l'aglomeració urbana de Barcelona*, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- Domènech, A.; Gili, M.; Pol, E. (1979), *Aproximació als hàbits lingüístics de Barcelona i Província*, Col·lecció Informes, I, 17, ICE de la Universitat de Barcelona.
- Durán, José Luis (1984), «La encuesta del valenciano», *Vivir en Elda*, 1-15, febrero, ps. 7 i 10.
- El País* (1984 a), «TV3 tiene una audiencia estable de un 10% de la población, pero el 45% no la ve nunca», *El País*, 6-3-84.

- (1984 b), «El canal catalán supera el millón de telespectadores el domingo y no llega a los 90.000 en la noche del sábado», *El País* 7-3-84.
- Freixa Blanxart, Montserrat (1983), *El condicionamiento social de las aptitudes intelectuales y su influencia sobre el rendimiento escolar (estudio longitudinal)*, memoria doctoral, Facultad de Filosofía y Ciencias de la Educación de la Universidad de Barcelona.
- Fundación Foessa (1981), *Informe sociológico sobre el cambio político en España 1975-1981*. Ediciones Euramérica S.A., Madrid.
- Funes, Jaume; Lorite, Nicolás (1981), *Adolescencia y juventud en Cornellà: 1980-1981*, patrocinat per la Fundació Jaume Bofill, Cornellà.
- Gallca (1979), «La situació del català al carrer», *Canigó*, 10-11-79.
- GALLUP (1983), *Qué hacemos y como somos los jóvenes de l'Hospitalet*, Suplemento 14 H 24, Enero, Patronat Municipal de Cultura de l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat.
- García-Soler, Jordi (1980), «La cançó catalana als mitjans de comunicació», *L'Hora*, núm. 53.
- Gifreu, Josep (1979), «Quasi tot en castellà», *L'Hora*, núm. 36.
- (1982), *Estructura i polítiques de la comunicació a Catalunya, 1970-1980*, tesi doctoral.
- Gimeno, Francesc (1982a), «Alternatives al bilingüisme valencià meridional: a propòsit d'una pre-enquesta sobre les varietats lingüístiques», *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 4, ps. 51-61.
- (1982b), «Aproximación lingüística a la comunidad de habla valenciana meridional», dins *Estructura social al País Valencià*, Diputació de València, ps. 725-737.
- González, Laia (1985), «Només el 39% de classes de BUP es fan en català», *Avui*, 19-5-85.
- González Soto, Ángel-Pío (1984), «Población juvenil (12-22 años) de Tarragona e identidad lingüística y cultural», comunicació presentada al 'VIII Congreso Nacional de Pedagogia'.
- Grossmann, Maria; Lorinczi Angioni, Marinella (1980), «La comunità linguistica algherese. Osservazione sociolinguistiche», dins F. A. Leoni, *I dialetti e le lingue delle minoranze di fronte all'italiano*, Bulzoni, Roma, ps. 207-235.
- Grossmann, Maria (1980), «Anàlisi sociolingüística de la població escolar de l'Alguer», dins *Actes del V Col·loqui de l'AILLC (Andorra 1979)*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, ps. 511-533.
- (1983), *Com es parla a l'Alguer?*, Editorial Barcino, Barcelona.
- Hernández, Francesc; Mercadé, Francesc. *Estudi social de Mataró*, treball presentat a la Conselleria d'Assistència Social de l'Excel·lentíssim Ajuntament de Mataró.
- (1984) «Processos d'identitat a Catalunya», intervenció en el cicle de conferències *Visió de Catalunya, el Canvi i la reconstrucció nacional des de la perspectiva sociològica*.
- Huertas, Josep M. (1982), «La meitat dels 300.000 ciutadans de l'Hospitalet no saben on viuen», *El Món*, 23-4-82, p. 22.
- Huguet i Biosca, Josepa (1983), *La normalització lingüística a l'escola pública de Barcelona. Curs 1982-1983*, tesi de llicenciatura, Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona.
- ICE de la Universitat Politècnica de Barcelona (1981), *Coneixement del català i característiques sociolingüístiques de l'alumnat de FP*, informe inèdit.
- ICESB (1985 a), *Estudi de la realitat lingüística de la Vall d'Aran*, (inèdit).

- (1985 b), *Llengua catalana a Sabadell*, (inèdit).
- (1985 c), *Llengua catalana a l'Hospitalet de Llobregat*, (inèdit).
- (1985 d), *Llengua catalana a Santa Coloma de Gramanet*, (inèdit).
- IME Informatiu (1983), «La catalanització dels parvularis i les escoles municipals d'EGB», *IME Informatiu*, febrer, Ajuntament de Barcelona, ps. 6-7.
- Información (1975), «Encuesta sobre la lengua de Alicante», *Información* 12-6-75.
- Inspección Técnica de Educación de las Islas Baleares. Anexo I del *Informe n.º 1/Curso 1979-1980 sobre la enseñanza de la lengua catalana y sus modalidades insulares*.
- Institut Jaume Callís de Vic (1981), *Enquesta de sociolingüística passada el 5-3-81*, fotocòpia dels resultats totals.
- (1983), «Enquesta de sociolingüística passada el 5-3-81», dins *La campanya de normalització lingüística de Catalunya 1982*, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, p. 173-174.
- Institut Ramon Llull de Ciutat de Mallorca (1983), «Els resultats d'una enquesta», *Alquímia*, maig, ps. 14-16.
- J.B.A. (1984), «TV3 ya aventaja en audiencia a la segunda cadena de TVE», *El Periódico*, 27-10-84.
- Janer Manila, G. «Els camins de la normalització lingüística», *Boletí Informatiu de la Comissió Mixta M.E. - C.G.I.*, núm. 6.
- Joan, Bernat (1984), *Bilingüisme? Normalització?*, Promotora Mallorquina de Mitjans de Comunicació, S.A.
- L.G. (1982), «A les escoles d'Horta es detecta poca catalanització», *Avui*, 11-2-82.
- López del Castillo, Lluís (1976), *Llengua estàndard i nivells de llenguatge*, Ed. Laia, Barcelona.
- March Cerdà, Martí X., coordinador (1981), *Coneixement, ús i actitud cap al català dels mestres d'EGB de Mallorca*, Departament de Pedagogia de la Universitat de Palma, (inèdit).
- Martí, Vicent (1984), «Ciscar ressuscita la Cabanes», *El Temps*, núm. 10, p. 14-15.
- Martínez Cau, Rufino (1979), «Aranès ara», *Terra Aranesa*, núm. 5, ps. 13-14.
- Mascaró, Ignasi (1982), «Enquesta sociolingüística als maonesos», *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 4, ps. 63-89.
- Masjuan, J.M.; Pinilla de las Heras, E.; Vives, J. (1979), *L'Educació General Bàsica a Catalunya*, Ed. Blume, Barcelona.
- Masjuan, Josep Maria (1974), *Els mestres de Catalunya*, Ed. Nova Terra, Barcelona.
- Mestre, Octavio (1981), «I. Cataluña. Situación actual del bilingüismo en la enseñanza en Cataluña», dins *Educación y Bilingüismo*, Revista de Educación, núm. 268, Servicio de Publicaciones del M.E.C., p. 203-252.
- Mira, Joan F. (1981), *Població i llengua al País Valencià*, Institució Alfons el Magnànim, Diputació Provincial de València.
- Monclús, Joaquim (1983), *La Franja de Ponent avui*, Ed. El Llamp, Barcelona.
- Noguer, Trini; Arisa, Antoni, (direcció i coordinació) (1984), *La immigració a Torelló*, Ajuntament de Torelló.

- Normaliens de l'E.N. de Perpignan. (1974), «Le fait catalan», *Truc*, núm. 6.
- Notó, Pere (1982), *Aspectes de la identitat social dels andorrans*, tesi de doctorat presentada a la Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, Departament de Psicologia.
- Oliva, Llúcia; Vinent, Àngela (1980), «Català a la Universitat. Entre l'esforç i la passivitat», *L'Hora*, núm. 49, ps. 6-13.
- Òmnium Cultural - Delegació de Manresa (1983), *L'ús del català als carrers de Manresa*, opuscle fotocopiats, Manresa.
- P.S.C. (1980), «Es vota amb independència de ser nascut o no a Catalunya», *Avui*, 10-1-80.
- Picó, Josep; Gil, Salvador (1982), *L'Ensenyament General Bàsic al País Valencià*, Institució Alfons el Magnànim, Diputació de València.
- Pinilla de las Heras, E. (1975), «Participació de la joventut catalana en els mitjans de comunicació de masses», *Perspectiva Social*, 6, ps. 55-115.
- Pla Molins, Maria (1978), *Técnicas psicolingüísticas para una programación didáctica. Problemática bilingüe en escolares de Barcelona*, tesi doctoral presentada a la Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació.
- (1983), *El Bilingüisme Escolar a Barcelona*, Edicions de la Magrana, Barcelona.
- Pueyo, Miquel (1980), «Vikings i pagesos: Una batussa continuada. Assaig per a un estudi de les relacions interdialectals en català» *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 3, ps. 83-102.
- Puig, Gentil (1980 a), *Diglossie, normalisation et enseignement de la langue vernaculaire dans la société Nord-catalane*, thèse pour le doctorat de 3.ème cycle présentée a l'Université Paul Valéry de Montpellier.
- (1980 b), «Enquesta de seguiment i control del Decret d'incorporació del català al sistema educatiu de Catalunya», *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 3, ps. 103-117.
- Radigales, Montserrat (1978 a), «Cens lingüístic català (1). El Consorci d'Informació en presenta els primers resultats», *Avui*, 3-8-78.
- (1978 b), «Cens lingüístic català (i 2). El coneixement del català guanya terreny entre els immigrants», *Avui*, 4-8-78.
- Reixach, Modest; Noguer, Trini (1985), *El jovent d'Osona*, Ajuntament de Vic.
- Reixach, Modest i col·laboradors (1985), *La llengua catalana a la província de Barcelona*, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Barcelona.
- Reixach, Modest (1975), *La llengua del poble*, Ed. Nova Terra, Barcelona.
- (1978), *Colònies d'estiu i escoltisme a Catalunya*, Fundació Jaume Bofill,
- (1985), *La llengua catalana a la Província de Barcelona*, Estadística i Societat, gener-abril, CIDC.
- Riba i Romeva, C. (1978), *Ús de la llengua catalana a la Universitat Politècnica de Barcelona*, ICE de la Universitat Politècnica de Barcelona, Barcelona.
- Robinson, Joy L. (1978), *Verbal deference in Catalan: a sociolinguistic investigation of the pronouns of address*, multicopiats, Stanford University, X.
- Rodríguez Oria, Marcelino (1978), «La lengua de los escolares de l'Hospitalet de Llobregat. Usos y costumbres», dins *Biingüismo y biculturalismo*, Ediciones CEAC, Barcelona.
- (1982), *Resumen de la tesis presentada para aspirar al grado de Doctor en Filosofía y Ciencias de la Educación*, ciclostilat, Centre de Publicacions, Universitat de Barcelona.

- *La lengua en el ámbito escolar (alumnos, padres y profesores) de l'Hospitalet de Llobregat: una exploración socio-lingüística actitudinal*, 2 volums, tesi doctoral presentada a la Facultat de Filosofia de la Universitat de Barcelona.
- Rodríguez Osuna, J. (1979), «Estudios del C.I.S.: desarrollo regional, democracia, autonomías», dins *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 6, ps. 183-233.
- Romani, J.M. i Strubell, M. (1986), *Perspectives de la llengua catalana a l'àrea barcelonina*, Institut de Sociolingüística Catalana, Barcelona.
- Romero (1985), *Estudi sociològic de la joventut a Catalunya*, Direcció General de la Joventut, Barcelona.
- Ros, Maria (1982), «Percepción y evaluación de los hablantes de cinco variedades lingüísticas», dins *Estructura social al País Valencià*, Diputació de València, ps. 679-697.
- Sabartés, E. (1984), «Només el 14% de les escoles ensenyen íntegrament en català», *Avui*, 31-3-84.
- Sedec (1982), *Quatre anys de català a l'escola*: Secretaria General Tècnica, Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, Barcelona.
- (1983 a), *Quatre anys de català a l'escola*, Secretaria General Tècnica, Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, Barcelona.
- (1983 b), *El català a la fi de l'EGB (curs 1982-1983)*, SEDEC, Barcelona.
- (1984 a), *El coneixement del català entre els alumnes d'EGB, BUP i FP*, Secretaria General, Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.
- (1984 b), *Dades sobre l'ensenyament en català als centres docents d'EGB de Catalunya, corresponents a l'inici del curs 1983-84*, lliurat al IX Seminari sobre Educació i Llengües efectuat a Sitges.
- (1985), *Informe del Servei d'Ensenyament del Català 1980-1985*, fotocòpia.
- Siguan, Miquel; Arnau, Joaquim; Vila, Ignasi (1982), «Llengua i estructura educativa en una zona de Catalunya: Granollers i la seva rodalia», *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 4, ps. 33-51.
- SOFEMASA; Universitat Autònoma de Barcelona (1979), «Cataluña: encuesta sobre la problemática social y municipal», *La Vanguardia*, 31-3-79.
- SOFEMASA (1984), «Sondeo electoral», *La Vanguardia*, 1-4-84.
- Solé, C.; Vicens, J. (1979), «Integració, assimilació, explotació?...» *Perspectiva Social*, 14, ps. 35-91.
- Solé, Carlota (1980), «La catalanització dels immigrants», *Taula de Canvi*, 20, ps. 13-41.
- (1981 a), «Integración versus catalanización de los inmigrantes», *Sistema*, 43/44, ps. 171-197.
- (1981 b), *La integración sociocultural de los inmigrantes en Cataluña*, Centro de Investigaciones Sociológicas, Madrid.
- (1982), *Los inmigrantes en la sociedad y en la cultura catalanas*, Península, Barcelona.
- (1983), «Aceptación de una nueva lengua por los inmigrantes de primera y segunda generación en Cataluña», dins *Status of Migrants Mother Tongues. Contributions for the fourth ESF workshop held in Granada on 23-25 November 1981*, European Science Foundation, Strabourg, ps. 131-156.
- (1985), *La integració sociocultural dels immigrants a Catalunya. Anàlisi comparativa de dues enquestes: 1978 i 1983*, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona.
- Strubell, Miquel (1978 a), «¿Bilingüismo en Madrid?», dins *Bilingüismo y biculturalismo*, Ediciones CEAC, Barcelona, ps. 133-163.

- (1978 b), *La llengua dels matrimonis mixtos a Barcelona*, ICE de la Universitat de Barcelona, (inèdit).
- (1981), *Llengua i població a Catalunya*, Edicions de la Magrana, Barcelona.
- Subirà, J. (1983), «La meitat de les escoles de Catalunya fan classes en llengua catalana», *Avui*, 7-9-83.
- Subirats, Marina (1980), «Dossier. La utilització del català. Entre la precarietat i la normalització», *Saber*, n.º 1, p. 34-50.
- Tarabini, Antoni (1975), «Un sí rotund a la llengua», *Presència*, núm. 380 p. 5.
- Torres, Joaquim (1977), «Les enquestes sociolingüístiques catalanes», *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 1, ps. 137-146.
- (1980), «La immigració i la llengua catalana: documentació sobre coneixements, usos i actituds lingüístics», dins *Immigració i reconstrucció nacional a Catalunya*, Ed. Blume, Barcelona, ps. 43-58.
- (1985), «Les dades lingüístiques del padró del 1975 i les enquestes coetànies», dins Reixach i col·laboradors, *La llengua catalana a la província de Barcelona*, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Barcelona.
- Turell, Teresa (1979), «Estudi sobre la diglòssia entre els grups professionals de Barcelona», *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 2, ps. 135-158.
- (1982), «El comportament, les actituds i la competència lingüística dels treballadors dins l'empresa», *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 4, ps. 7-33.
- (1984), *Elements per a la recerca sociolingüística a Catalunya*, Edicions 62, Barcelona.
- TV3 (1983), *Enquesta sobre l'emissió inaugural de TV3 el 10 de setembre de 1983*, multicopiat.
- Universitat Politècnica de Catalunya (1982), *Dades estadístiques i de gestió*, Edicions de l'U.P.C.
- (1983), *Dades estadístiques i de gestió*, Edicions de l'U.P.C.
- (1984), *Dades estadístiques i de gestió*, Edicions de l'U.P.C.
- Vallverdú, Francesc (1980), *Aproximació crítica a la sociolingüística catalana*, Edicions 62, Barcelona.
- Viaut, Alain (1984), *L'occitan gascon en Espagne: le Val d'Aran*, pré-rapport de recherche, CNRS-Université de Bordeaux.
- Virós, Rosa. *La socialització política dels nois i noies del 8.º curs d'EGB del Vallès*, Laboratori de Sociologia, ICESB.
- Vives, Jordi (1977), «La llengua materna dels alumnes de Catalunya», *Perspectiva Escolar*, 13, p. 44-46.
- Vives Madrigal, Miquel (1983), «La lengua catalana en el sistema de enseñanza de las Baleares», dins *Lenguas y educación en el ámbito del Estado Español*, Ediciones de la Universidad de Barcelona, Barcelona, ps. 257-280.